

ዳኞች:- ሐገሥ ወልዱ

አልማው ወለ.

ዓለ. መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሤ

አመልካች :- ሜሪስቶኸስ ኢንተርናሽናል ኢትዮጵያ - ጠበቃቸው አቶ ኃይልዬ ሳህለ

ተጠሪ :- ወ/ት ሠናይት ዓለማየሁ - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

በሰበር ተጠሪ ከሳሽነት ለሥር ክፍተኛ ፍ/ቤት የቀረበው ክስ ፍሬ ቃሉ በተከሳሽ ድርጅት/በሰበር አመልካች/ ምርመራ ተደርጎልኝ "ኖርኸላንት" የተባለ የወሊድ መከላከያ መደኃኒት በክንድ እንዲቀበር ከተደረገ በኋላ መድኃኒቱ ህመም ስለሰጠብኝ ተከሳሽ በራሱ የህክምና ባለሙያዎች መድኃኒቱ እንዲወጣ ሲያደርግ በባለሙያዎቹ ተገቢ የሆነ ጥንቃቄ ባለመደረጉ የተነሣ መድኃኒቱ የተቀበረበት እጄን ለማያቋርጥ ህመምና ስቃይ የዳረገኝ ከመሆኑ ሌላ በጡትና በጀርባዬ ላይ ባስከተለው የመሸማቀቅ ህመም የተነሣ የጀርባ ህመም፣ የፊት ማበጥ እና የልብ ህመም አስከትሎብኛል፡፡ ህመሙም በመወሳሰቡ የደም ዝውውር ስርዓት ላይ ችግር በማስከተል የደም ቱቦ በመዘጋቱ እጄ እየመነመነ በመምጣት ሥራዬን መሥራት እንዳልችል በማድረጉ ህክምናውን በውጪ ሀገር እንድከታተል ሌሎች የህክምና ተቋማት ያረጋገጡልኝ ስለሆነ ተከሳሽ ላደረሰብኝ ጉዳት ሀላፊ ነው ተብሎ እንዲወሰንበትና ታይላንድ ሀገር ሄጄ ለመታከም፡-

- ለህክምና ወጪ ብቻ ብር 192,881
- ለደም ሥርዓት ማስተካከያ ቀዶ ጥገና ብር 114,699
- ለደም ምርመራ ኤክስራይ /x-ray/ እና ላቦራቶሪ ምርመራ ብር 22,100
- ኤም.አር ምርመራ ብር 13,377
- ታይላንድ ደርሶ መልስ የአውሮፕላን ትኬት ብር 14,000
- የ10 ቀን የሆቴል ወጪ ብር 6,500
- ለ10 ቀን የሆስፒታል አልጋ ወጪ ብር 159,949
- ለህክምና ተጨማሪ ወጪ መጠባበቂያ ብር 100,000
- ታይላንድ ባንክ የታክሲ፣ የፖስታ፣ እና ሌላ ወጪ ብር 13,400
- ለአስታማሚ ትራንስፖርት ሆቴል፣ የጉዞ ሠነድ ወጪ ብር 34,780

- በጉዳቱ ምክንያት ሥራ በማቆሜ ያጣሁትን ብር 632 ክስ እስከቀረበበት ሐምሌ 2001 ታስቦ ብር 22,752
- የሞራል ካሣ ብር 1,000
በድምሩ 694,918 ብር /ስድስት መቶ ዘጠና አራት ሺህ ዘጠኝ መቶ አሥራ ስምንት/ ተከላሽ እንዲከፍለኝ እንዲወሰንበት የሚል ነው።

የሥር ተከላሽም በሰጠው መልስ አንድ ሀኪም ብሎም ሆስፒታል በሙሉ ሀላፊነት የሚጠየቀው የሞያ ደንብ ተጥሶ ሲገኝ ሲሆን ይኸው ደንብ ተጥሶ በመሰራቱ ምክንያት በከላሽ ላይ ጉዳት ስለመድረሱ አላስረዳችም፤ ከላሽ በውጪ ሀገር ለመታከም የሚያስችላትን ሰርትፍኬት ከጤና ጥበቃ ሚኒስቴር በማስረጃነት አላቀረበችም በውጪ ሀገር ህክምና ያስፈልጋታል ቢባል እንኳን የዚህ ዓይነት ህክምና በቅርብ በኬኒያ ወይም ህንድ ሀገር የሚሰጥ በመሆኑ ታይላንድ ሀገር ለመታከም የጠየቀችው ያለአግባብ ነው። ከሣሽ ለህክምና የጠየቀችው ብር 192,881 በማስረጃ ያልተረጋገጠ ከመሆኑ ሌላ ለምርመራ በማለት ልዩ ልዩ ወጪዎችን መጠየቁ ተገቢነት የለውም፤ በሆስፒታል ለ10 ቀናት እንደምትቆይ በመጥቀስ የጠየቀችው ገንዘብም ቢሆን ከ2 ቀን በላይ በሆስፒታሉ ስለማትቆይ በጣም የተጋነነ ነው ለአስታማሚ በሚል የጠየቀችውን ገንዘብ ተከላሽ መክፈል አይገባውም ፤ የደረሰባት ጉዳት የግል ሥራዋን የሚከለክላት ስለመሆኑም ማስረጃ አላቀረበችም፤ የሞራል ካሣም ቢሆን ተከላሽ ለከላሽ መክፈል የለብኝም ሲል ተከራክሯል።

ጉዳዩን የመረመረው የሥር ክፍተኛ ፍ/ቤትም የከላሽ የህክምና ወጪዎች በትክክል ለማወቅ የሚያስችግር ናቸው በማለት በርትዕ ተከላሽ ለከላሽ ብር 300,000 ሊከፍል ይገባል ብሏል።

በዚህ በሥር ክፍተኛ ፍ/ቤት የግራ ቀኙ ተከራካሪዎች ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ያቀረቡ ሲሆን የሥር ተከላሽ ይግባኝ በፍትህ-ብሄር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 337 መሠረት ሲዘጋ በከላሽ የይግባኝ መዘገብ ላይ ክርክር ተካሂዶ የሥር ክፍተኛ ፍ/ቤት ውሣኔን በማሻሻል መልስ ሰጪ /ተከላሽ/ ለይግባኝ ባይ በሥር ፍ/ቤት ቀደም ሲል የተወሰነላትን ብር 300,000 /ሶስት መቶ ሺህ/ የተቀበለች ስለሆነ ይኸው የተቀበለችው ገንዘብ የሚታሰብ ሆኖ ብር 694,918 /ስድስት መቶ ዘጠና አራት ሺህ ዘጠኝ መቶ አሥራ ስምንት/ እንዲከፍላት በሚል ወስኗል።

በዚህ በጠቅላይ ፍ/ቤት ውሳኔ ላይ አመልካች ቅር በመሰንገት የሰበር አቤቱታ ለዚህ ችሎት ያቀረበ ሲሆን በዋናነት የዘረዘራቸው ነጥቦችም፡- በተጠሪ ላይ ለደረሰው ጉዳት /ሊከፈላት የሚገባው የካሣ መጠን/ ሊታወቅ የሚችል ስለሆነ የሥር ፍ/ቤቶች የካሣ መጠኑን በርትዕ መወሰን አይገባቸውም፤ በርትዕት የሚወሰን የካሣ መጠን አነስተኛ መሆን ይገባዋል፤ ለተጨማሪ የካሣ ክፍያ የብር ተመን መውረድን የጠቅላይ ፍ/ቤቱ ይግባኝ ሰሚው ችሎት እንደምክንያት መውሰዱ ተገቢነት የለውም የሚሉ ናቸው።

ለስበር አቤቱታ ተጠሪዎ በሰጠች መልስ አመልካች ለደረሰብኝ ጉዳት በሥር ፍ/ቤቶች ሀላፊነት እንዳለበት ተወስኖ እስከ ሰበር ድረስ በመ/ቁ. 58041 ቅሬታውን አቅርቦ ጉዳዩን የመረመረው የፌ/ሰበር ሰሚ ችሎትም በሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የህግ ስህተት አልተፈፀመም በሚል አቤቱታውን ውድቅ ያደረገበት ስለሆነ የካሣን መጠን በሚመለከት ያቀረበውን ክርክር የሰበር ሰሚ ችሎት ሥልጣን ባለመሆኑ ቅሬታው ተቀባይነት የለውም በማለት ተከራክሯለች።

አመልካችም ለተጠሪዎ መልስ የመልስ መልስ በማቅረብ ክርክሩን በማጠናከር አቅርቧል።

የግራ ቀኙ ክርክር ከዚህ ከላይ በተገለጸው አኳኋን የቀረበ ሲሆን እኛም የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በሰጠው የካሳ ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽሟል ወይስ አልተፈጸመም? የሚለውን ጭብጥ ይዘን እንደሚከተለው መርምረናል።

በሥር ፍ/ቤቶች በተደረገው ክርክር የአመልካች የህክምና ድርጅት ለተጠሪ ህክምና ባደረገላት ወቅት በተፈጠረው ችግር የተጠሪዎ ጤና ላይ ጉዳት የደረሰ በመሆኑ ይህም የደረሰባት ጉዳት በሀገር ውስጥ በህክምና ለማዳን የሚቻል ባለመሆኑ ታይላንድ ሀገር ሄዳ እንድትታከም ተወስኗል። ነገር ግን ለዚህ ቅሬታ ዋና መነሻ የሆነው ለህክምናና ለተለያዩ ወጪዎች ጠቅላይ ፍ/ቤቱ አመልካች ለተጠሪዎ የህክምናና ልዩ ልዩ ወጪዎች በርትዕ ከፍ አድርጎ መወሰኑ ነው።

በእርግጥ በመርህ ደረጃ በጉዳቱ ምክንያት ተበዳዩ የሚካሰው ለጉዳቱ ተመዘዥ የሆነ ኪሣራ በመክፈል መሆኑን የፍ/ብ/ህ/ቁ. 2090 የሚደነግግ ሲሆን ለጉዳቱ ሀላፊ የተደረገው ሰውም ሀላፊነቱ ያመጣውን ጉዳት በተበዳዩ ላይ ከደረሰው ጉዳት ጋር እኩል ሆኖ ተመዘዥ መክፈል ይኖርበታል።

በዚህ በተያዘው ጉዳይ ግን የጠ/ፍ/ቤቱ ይግባኝ ሰሚው ችሎት ለደረሰው ጉዳት ካሳ ለማስክፈል እንደ አማራጭ የወሰደው ርትዕን ነው። ለዚህም በምክንያትነት ከተጠቀሱት ነጥቦች ዋና ዋናዎቹ ተጠሪዎ ያቀረበቻቸው ለህክምናው ወጪ ያስፈልጋሉ የተባሉት ማስረጃዎች እንደሚያሳዩት የህክምናው ወጪ ከፍተኛ ነው፤ ለተጠሪዎም አስታማሚ የሚያስፈልጋት ሲሆን ወጪውም ምን ያህል እንደሆነ ከወዲሁ ለማወቅ የሚያስቸግር ነው፤ በመላው ዓለም እየታየ ያለውም የዋጋ ንረት ለተጠሪዎ ህክምና ወጪ የራሱ የሆነ ሚና ይኖረዋል፤ የብር ምንዛሪ መውረዱ ተጠሪዎ ለህክምና ያስፈልገኛል በማለት በጠየቀችው የገንዘብ መጠን ላይ መዋኝቅን ያስከትላል የሚሉ ናቸው።

በፍትሃብሄር ህጉ አንቀጽ 2102 ዳኞች ስለደረሰው ጉዳት ኪሣራን በርትዕ እንዲወሰኑ መብት የተሰጠውም በግልጽና በትክክል የኪሣራውን መጠን ለመወሰን አስቸጋሪ በሆነ ጊዜ ነው። ከዚህ አንጻር የጠቅላይ ፍ/ቤቱ ይግባኝ ሰሚው ችሎትም በክሱ የተጠቀሰውን ገንዘብ በርትዕ ከዚህ አንጻር የጠቅላይ ፍ/ቤቱ ይግባኝ ሰሚው ችሎትም በክሱ የተጠቀሰውን ገንዘብ በርትዕ ለማስከፈል የጠቀሳቸው ምክንያቶች የቀረቡትን ማስረጃዎች እና በአሁኑ ጊዜ በዓለም እየታየ ያለውን የዋጋ ንረት ያገናዘቡ በመሆናቸው ይህ ችሎትም የሚቀበለው ነው። ከዚህ ጋር ተያይዞ መነሣት ያለበት አመልካች ዳኞች የጉዳት ካሳን በርትዕ ሊወሰኑ የሚችሉት ልዩ ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ ነው በማለት የተከራከረው በአግባቡ ቢሆንም ርትዕን መሠረት አድርገው ዳኞች ካሳ ሊወሰኑ የሚችሉት የካሳ መጠን ለመቀነሥ እንጂ ከፍ ለማድረግ አይደለም ሲል የተከራከረው ግን ህጋዊ መሠረት ያለው አይደለም። ስለሆነም በዚህ ረገድ ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት የለውም።

ፍ/ቤቱ በርትዕ ሲወስንም ሊገመቱ የሚገባቸውን የነገሩን አጋጣሚ ሁኔታ ያለአግባብ ስለመያዙ ወይም ሊገመቱ የሚገባቸውን ትክክለኛውን መንገድ በመተው ያለአግባብ የሆነውን የአገማመት መንገድ ስለመያዙ አመልካች ነገር የለም። የተወሰነውም የካሳ ልክ በግልጽ ከአእምሮ ግምት ውጪ ሆኖ አልተገኘም።

ስለሆነም ከዚህ በላይ በተገለጹት የህግ ምክንያቶች የተነሣ በጠ/ፍ/ቤቱ ይግባኝ ሰሚ ችሎት ውሳኔ ላይ የተፈጸመ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለም በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት በፍ/ይ/መ/ቁ. 58732 በቀን 15/04/2003 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያልተገኘበት በመሆኑ ፀንቷል።
2. የዚህን ፍ/ቤት ወጪና ኪሣራ ማለትም በሰበር ደረጃ የተደረገውን ክርክር በሚመለከት አመልካችና ተጠሪ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
3. መዝገቡ የተዘጋ ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቅ/መ